

DOBRÁ PRAXE PODPOROVANÉHO ZAMĚŠTNÁNÍ KLIENTŮ PSA

v období realizace projektu Příprava a podpora vstupu na trh práce pro bývalé uživatele návykových látek a osoby ohrožené drogovou závislostí v konfliktu se zákonem CZ.2.17/2.1.00/32326 (dále jen Projekt)

Projekt „Podpora vstupu na trh práce“, r.č. CZ.2.17/2.1.00/32326 je podpořen v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem
„Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

OBSAH

1. ÚVOD.....	1
1.1 SANANIM.....	1
1.2 Význam práce.....	2
2. PRACOVNÍ A SOCIÁLNÍ AGENTURA SANANIM.....	3
2.1 Cílová skupina klientů PSA.....	4
2.2 Poskytované služby.....	5
3. PODPOROVANÉ ZAMĚSTNÁNÍ.....	7
3.1 Znaky PZ.....	7
3.2 Zásadní součásti PZ.....	8
3.3 Cílové skupiny PZ.....	8
3.4 Financování PZ.....	9
3.5 Financování – zaměstnavatelé.....	9
4. PROGRAM PZ V PSA.....	11
4.1 Cíle PZ.....	11
4.2 PZ v rámci projektu 2010 – 2012.....	12
4.3 Cílová skupina podporovaného zaměstnání.....	14
4.4 Kritéria pro poskytnutí / zprostředkování PZ.....	15
4.5 Průběh PZ.....	16
5. DOHODY A GARANCE.....	17
5.1 Proč garance a dohody.....	17
5.2 Důvody ke garancím.....	17
5.3 Typy garancí a dohod.....	17
5.4 Co se v nich garantuje a jakým způsobem.....	18
6. MONITORING.....	19
7. ZAMĚSTNAVATELÉ KLIENTŮ V PZ 2010 – 2012.....	21
8. PODPOROVANÉ ZAMĚSTNÁNÍ V SOCIÁLNÍ FIRMĚ CAFÉ THERAPY.....	22
8.1 Spolupráce PSA s Café Therapy.....	22
8.2 Co nabízí podporované zaměstnávání v Café Therapy.....	23
8.3 Časová osa – 6/12 měsíců.....	24
9. PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE.....	26
9.1 Milan (30).....	26
9.2 Tomáš (27).....	28
9.3 Alice (30).....	30
9.4 Zaměstnavatel.....	31
10. ZÁVĚR.....	32

1. ÚVOD

Cílem tohoto dokumentu je shrnutí zkušeností Pracovní a sociální agentury o. s. SANANIM se zaměstnáváním klientů cílové skupiny bývalých uživatelů nealkoholových drog se specifickým zaměřením na zaměstnávání a dobrou praxi v rámci podporovaného zaměstnání (PZ). Dokument je rozdělen na tři části, první charakterizuje teoretický rámec PZ, cílové skupiny, možnosti financování, druhá část je zaměřena na PZ v rámci služeb PSA a poslední, třetí část se věnuje příkladům dobré praxe, kazuistikám.

Tento text shrnuje dvou a půl letou práci realizačního týmu PSA v rámci projektu, měl by přispět k usnadnění práce dalších služeb a programů, které se zabývají, případně uvažují o poskytování PZ cílové skupině klientů.

1.1 SANANIM

SANANIM, o. s., vznikl v roce 1990, do dnešní doby provozuje více jak 11 základních programů. Od r. 2005 se díky podpoře aktivní politiky zaměstnanosti ze strany EU, otevřely možnosti zaměřit se více na otázky spojené s pracovním uplatněním bývalých uživatelů návykových látek nebo stabilizovaných osob ze substitučních programů. Těmito otázkami se v ČR zabývaly především programy následné péče, nicméně vzhledem k omezené kapacitě pracovišť, nebyl tento přístup odpovídající potřebě.

Založení Pracovní a sociální agentury umožnilo vytvořit „nadstavbu“ doléčovacích programů, která uzavírá komplexní systém léčby uživatelů návykových látek v ČR.

Situace na trhu práce a v přístupu ke vzdělání je pro bývalé uživatele stále obtížnější. Po úspěšné léčbě či při úspěšném fungování v substitučním programu mají klienti z cílové skupiny na jedné straně vysokou šanci překonat svou sociální exkluzi – najít pracovní uplatnění v normálním životě a integrovat se do společnosti, na druhé straně v důsledku své předchozí dlouhodobé drogové „kariéry“ mají často sníženou schopnost tuto příležitost naplnit (nedostatek kvalifikace, nedostatek pracovních návyků a dovedností, záznamy v trestním rejstříku, malá schopnost jednání s úřady, nízká znalost postupů a formálních požadavků, atd.). Neúspěch v pracovním uplatnění je často opět vede k návratu k „drogovému“ způsobu života.

Model „agentury“, speciálního zařízení či programu zaměřeného na pracovní a sociální integraci je stabilní součástí služeb pro bývalé uživatele návykových látek ve většině evropských zemí již po řadu let.

1.2 Význam práce

Práce zaujímá v životě člověka nezastupitelné postavení. Je důležitou podmínkou jeho důstojné existence, přináší mu nejen materiální prospěch, ale současně mu dává pocit seberealizace a společenské užitečnosti. Vřazuje člověka do řádu sociálních vztahů, uspokojuje jeho potřeby ctižádosti, sebeuplatnění a sebeúcty.

Skutečnou hodnotu práce člověk obvykle poznává, ve chvíli když ji hledá (ztratí). Nedobrovolné vyřazení práce z osobního života člověka má totiž podle našich i zahraničních poznatků průkazné negativní sociální, psychologické, ale i zdravotní důsledky.

Význam práce pro bývalé (léčené) uživatele návykových látek:

- pozitivně ovlivňuje sebeurčení člověka (je-li zaměstnán, není nucen žít pod vlivem někoho jiného (něčeho jiného))
- status "být zaměstnán" u člověka s drogovou minulostí pozitivně ovlivňuje postoje společnosti k sociálně znevýhodněným lidem obecně
- pracovní místo v integrovaném prostředí je prostředkem pro vytváření a rozvíjení sociálních interakcí
- je jedním ze způsobů, kterým bývalí uživatelé pokračují v učení a rozvíjení kompetencí
- zaměstnání je jedním z klíčových aspektů dosažení statusu dospělosti

2. PRACOVNÍ A SOCIÁLNÍ AGENTURA SANANIM

Pracovní a sociální agentura SANANIM (PSA) poskytuje služby pracovního a sociálního poradenství vedoucí k nalezení zaměstnání a sociální stabilizaci od roku 2005. Doposud jsme poskytli služby téměř 800 osobám (2005 – 2011), z nichž přibližně 70 – 80 % každoročně nalezne pracovní místo nebo zahájí řešení, případně vyřeší sociální problémy, se kterými se na PSA obrátí, nicméně v řadě případů se ukazuje jako velmi obtížné pro část klientů si práci dlouhodobě udržet. Častým důvodem je mimo jiné i obtížná integrace do pracovního prostředí a kolektivu, zdravotní komplikace způsobené užíváním návykových látek (hepatitis B, C), duální diagnózy a sociální a existenční problémy, které především v oblasti neexistence dostupného bydlení a v oblasti exekucí mají velký negativní vliv na přechod klienta do pracovního života (více jak 80% klientů PSA má dluhy ve výši 10.000 – 500.000), což je značně limitující faktor úspěšné re-integrace do pracovního života. Dalším limitujícím faktorem je požadavek „bezúhonnosti“ – tj. čistý rejstřík trestů, který se vyskytuje ve formě požadavku u více jak 80 % inzerce na pracovních serverech u tzv. „obyčejné práce“. Další

překážkou při vstupu na trh práce je neexistence tzv. 2. pracovního trhu pro cílovou skupinu (v zahraničí obvykle legislativně upraveno v zákoně o zaměstnanosti, jedná se o formu podpory napříč cílovými skupinami, které jsou znevýhodněné na trhu práce, v ČR zákonné opatření pouze pro osoby zdravotně znevýhodněné (OZP), pro osoby sociálně znevýhodněné neexistuje žádné zákonné opatření), tento pracovní trh se zabývá především re-integrací do světa práce formou různých nástrojů, programů a projektů – podporované zaměstnání, tranzitní zaměstnání v sociálních firmách a další.

2.1 Cílová skupina klientů PSA

- Bývalí uživatelé nealkoholových drog
- Klienti po léčbě, v poslední fázi léčby (krátkodobé, střednědobé i dlouhodobé)
- Klienti po VTOS, kteří hledají pracovní uplatnění v Praze (podmínkou je stabilizace – neužívání drog)
- Klientky matky – obvykle po léčbě závislosti v Terapeutické komunitě Karlov
- Klienti v substitučních programech (s doloženou abstinencí od primární drogy)
- Cílovou skupinou jsou obecně všechny osoby, které jsou připraveny na kontinuální spolupráci s PSA, jsou stabilizovaní v oblasti neužívání drog, přechodně či trvale bydlící na území hl. m. Prahy.

Cílová skupina léčených uživatelů nealkoholových drog je z pohledu požadavků volného trhu práce velmi rozmanitou skupinou. Ze statistiky PSA vyplývá, že přibližně 50% klientů má pouze základní vzdělání, 50% má záznam v rejstříku trestů (RT), majorita klientů má velké časové prodlevy v pracovní historii (obvykle vlivem užívání drog), což nejenže znesnadní hledání práce, ale také limituje v očích potenciálního zaměstnavatele např. při osobním

pohovoru, přijímacímu řízení. Na druhou stranu je nutné konstatovat, že řada klientů, kteří absolvovali střednědobou – dlouhodobou léčbu je připravena na požadavky trhu práce.

2.2 Poskytované služby

Pracovní poradenství

Zahrnuje služby vedoucí k přípravě na požadavky trhu práce, podporu při hledání pracovního místa a jeho udržení:

- základní orientaci v pracovně-právních vztazích,
- pomoc s vyhledáním pracovního místa a jeho udržení,
- vedení při sepsáním strukturovaného profesního životopisu,
- příprava na přijímací pohovor,
- nácvik – hraní rolí, s vyjednáním pracovní smlouvy a pracovních podmínek,
- asistence při jednání se zaměstnavateli.

Sociální poradenství

- podpora při jednání s úřady a institucemi (ÚP, sociální odbory, dopravní podniky, zdravotní pojišťovny, soudy, věřitelé)
- dluhové poradenství

Ostatní, odborné poradenství

- podpora při doplnění vzdělání (vytipování vhodné školy, individuální dohody se vzdělávacími institucemi)
- podpora při vyhledání a zprostředkování rekvalifikace
- odborné služby v oblasti drogové závislosti (prevence relapsu, krizová intervence)

Spolupráce se zaměstnavateli

- jednorázové kontaktování zaměstnavatelů při transparentním zaměstnání klienta (klient otevřeně hovoří o své drogové minulosti)
- konzultace v oblasti zaměstnávání skupin osob se specifickými požadavky
- spolupráce se zaměstnavateli, u nichž mohou nalézt práci klienti, kteří pro různé handicap (především záznam v RT, špatný zdravotní stav, nízké vzdělání, nízká praxe) mají významně nižší šanci uplatnění na volném trhu práce
- uzavírání individuálních dohod a garancí pro úspěšné zahájení a udržení zaměstnání

Kariérní poradenství

Klientům dlouhodobě abstinujícím, stabilizovaným a již zaměstnaným, kteří plánují zásadní změnu v pracovním životě, poskytujeme:

- zhodnocení (analýzu) představ o budoucím povolání,
- zhodnocení situace na trhu práce v daném oboru,
- individuální plán zahrnující potřebné kroky k dosažení cíle: vzdělání, případně kurzy a další aktivity, které umožní klientovi dosáhnout na plánované povolání.

3. PODPOROVANÉ ZAMĚŠTNÁNÍ

Podporované zaměstnávání (PZ) vzniklo v USA v sedmdesátých letech jako alternativa k tradičním službám pro osoby s mentálním postižením, které se ukázaly jako neúčinné (šlo o soustavu na sebe navazujících zařízení, v nichž se stupňovaly nároky, to mělo klienta dovést až na volný trh práce). Podporované zaměstnání bylo v USA definováno zákonem v roce 1984.

První agentura PZ v ČR vznikla v roce 1995 a od roku 2000 díky prostředkům EU vznikly další agentury téměř ve všech regionech ČR. PZ má i zastřešující orgán- Unie pro podporované zaměstnání. Pro rozvoj podporovaného zaměstnávání v zahraničí i v ČR je důležitý vliv zastřešujících organizací – **Evropské unie pro podporované zaměstnávání** (European Union of Supported Employment – EUSE) a **Světové organizace pro podporované zaměstnávání** (World Association of Supported Employment – WASE).

3.1 Znaky PZ

Podporované zaměstnávání je jednou z forem podpory sociálního začlenění pro osoby znevýhodněné na trhu práce. Výsledkem PZ by tedy mělo být začlenění dlouhodobě nezaměstnaných a obtížně umístitelných uchazečů na volný trh práce, do pracovního kolektivu, a tím i do společnosti.

Podporované zaměstnávání je časově omezený komplex služeb, jejichž cílem je podporovat zájemce o práci v tom, aby si našel a udržel místo na otevřeném trhu práce za rovných platových podmínek. Je přitom určeno osobám znevýhodněným tak, že pro získání a udržení místa potřebují dlouhodobou a individuálně přizpůsobenou podporu přímo na pracovišti.

- Služba je určena osobám znevýhodněným na trhu práce.
- Podpora je průběžná a je poskytována podle individuálních potřeb těchto osob.
- Umístění na pracovní místo a zácvik probíhá přímo na pracovišti.
- Cílem je získat zaměstnání v běžném pracovním prostředí.
- Získaná práce je placená a konkurenceschopná.

3.2 Zásadní součásti PZ

- podpora na pracovišti
- asistence na pracovišti pracovním asistentem
- vytvoření vhodných pracovních podmínek (bezbariérový přístup, úprava pracoviště)
- podpora zaměstnavateli při zaměstnávání obtížně zaměstnatelných osob

3.3 Cílové skupiny PZ

Majoritní část klientů služeb PZ tvoří osoby se **zdravotním postižením (OZP)**, nejčastěji se jedná o osoby s mentálním, fyzickým anebo duševním onemocněním. Značná část těchto osob pobírá též invalidní důchod. OZP je dle zákona o zaměstnanosti poskytována zvýšená ochrana na trhu práce formou:

Cílové skupiny se postupně rozšiřují, v současnosti se realizují služby PZ i pro skupiny sociálně znevýhodněných/vyloučených – drogově závislí, po výkonu trestu odnětí svobody, etnické minority.

3.4 Financování PZ

Pro poskytovatele PZ (agentury, neziskové organizace) je nejdůležitější § 69 zákona o zaměstnanosti – Pracovní rehabilitace¹. Tento paragraf definuje pojem „pracovní rehabilitaci“ a stanovuje, že jejím zajištěním mohou úřady práce pověřit jiné organizace s tím, že jim uhradí náklady. Agentura podporovaného zaměstnávání tak může uzavřít s úřadem práce dohodu o zabezpečení pracovní rehabilitace a na jejím základě poskytovat své služby evidovaným uchazečům o zaměstnání.

Přestože zaměření zákonem definované pracovní rehabilitace je zcela totožné se zaměřením podporovaného zaměstnávání, problém zůstává ve vymezení cílové skupiny. Ta je **v případě pracovní rehabilitace omezena jen na osoby se zdravotním postižením**, nepokrývá tedy celou cílovou skupinu služby podporované zaměstnávání.

3.5 Financování – zaměstnavatelé

- v rámci „Pracovní rehabilitace“ příspěvek ÚP zaměstnavateli
- Přímá finanční pomoc úřadu práce
- Sleva na dani z příjmu
- Příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením

¹ Pracovní rehabilitaci zákon definuje takto: „Pracovní rehabilitace je souvislá činnost zaměřená na získání a udržení vhodného zaměstnání osoby se zdravotním postižením, kterou na základě její žádosti zabezpečují úřady práce a hradí náklady s ní spojené.“ Zahrnuje zejména poradenskou činnost zaměřenou na volbu povolání, volbu zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti, teoretickou a praktickou přípravu pro zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost, zprostředkování, udržení a změnu zaměstnání, změnu povolání a vytváření vhodných podmínek pro výkon zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti.

V praxi to znamená určitou výhodu a pomoc pro zaměstnavatele, který se rozhodne zaměstnat OZP a spolupracovat s agenturou PZ. Agentura v tomto případě vyřizuje všechny potřebné administrativní úkony spojené se zaměstnáním klienta a poskytuje specifickou formou podpory klientovi (před nástupem do zaměstnání, přímo na pracovišti) i zaměstnavateli (odborné poradenství, stálá pomoc při řešení potíží).

Při zaměstnávání v rámci PZ osob bez zdravotního znevýhodnění (viz cílové skupiny) nemá zaměstnavatel nárok na finanční příspěvek. Jedinou možností je vytvoření „Společensky účelného pracovního místa“ (SÚPM) v součinnosti s úřadem práce.

SÚPM se rozumí:

- pracovní místo, které zaměstnavatel zřizuje nebo vyhrazuje na základě písemné dohody s ÚP na dobu sjednanou v dohodě a je obsazováno uchazeči evidovanými ÚP, kterým nelze zajistit jiným způsobem pracovní uplatnění
- nově zřízené pracovní místo pro uchazeče o zaměstnání evidovaného ÚP, který začne vykonávat samostatnou výdělečnou činnost

Na příspěvek k úhradě nákladů při zřízení nebo vyhrazení SÚPM není právní nárok. ÚP jej může poskytnout ve formě:

- návratného příspěvku
- příspěvku na úhradu úroků z úvěrů
- jiného účelově určeného příspěvku
- částečné nebo plné úhrady vyplacených mzdových nákladů, včetně pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění

4. PROGRAM PZ V PSA

PSA již od svého vzniku v roce 2005 realizuje některé přístupy PZ v rámci služeb pracovního poradenství i zprostředkování zaměstnání u spolupracujících zaměstnavatelů, kteří jsou seznámeni s problematikou závislosti minulosti našich klientů.

Podporované zaměstnání v rámci PSA je časově omezená služba na dobu do jednoho roku spočívající v individuální a flexibilní podpoře klientů z cílové skupiny se znevýhodněním na trhu práce a jejich zaměstnavatelů.

Je určena těm klientům, které chtějí získat a udržet si zaměstnání **v běžném pracovním prostředí**, přičemž jejich schopnosti získat a zachovat si práci jsou z různých důvodů omezeny do té míry, že potřebují individuální **podporu** poskytovanou před nástupem i během zaměstnání.

4.1 Cíle PZ

- Hlavním cílem PZ je umožnit klientům z cílové skupiny **získat a udržet si vhodné zaměstnání na volném trhu práce.**

- Současně je cílem **zvýšit míru samostatnosti takto zaměstnaných klientů**, tedy upevnit jejich dovednosti potřebné k získání a zachování si práce, posílit pracovní návyky a motivaci k dalšímu profesnímu rozvoji.

4.2 PZ v rámci projektu 2010 – 2012

Po dobu projektu jsme pracovali celkem s 290 klienty, podporované zaměstnání jsme zprostředkovali 52 klientům. PSA v rámci této aktivity působí jako:

- zprostředkovatel – např. pro Café Therapy
- realizátor – pro okruh spolupracujících zaměstnavatelů

Zprostředkovatel

V praxi roli zprostředkovatele pro výběr vhodných klientů na různé pozice v kavárně plní PSA. Vzhledem k zaměření kavárny (určena pro dlouhodobě abstinující klienty po léčbě, prioritně v programu následné péče v Doléčovacím centru (DC) SANANIM PSA hledá potenciální zaměstnance z řad klientů tohoto zařízení. Na základě kontraktu s PSA je s klientem vypracována komplexní anamnéza s přesahem do pracovní historie klienta, pracovní diagnostika mapující především handicap, překážky znesnadňující vstup na volný trh práce, dále v případě zaměstnání v Café Therapy se mapuje vztah ke gastronomii, představa klienta o budoucím zaměstnání po ukončení PZ v kavárně, zkoumá se též varianta kontraindikace (dg. užívání alkoholu, nadměrné pití alkoholu v obdobích abstinence, předcházející negativní zkušenosti se zaměstnáním v gastronomii). Součástí zaměstnání v sociální firmě je i povinnost klienta absolvovat program následné péče. V případě, že se nejedná o klienta

z DOC, realizuje tento program PSA individuální formou (1 x týdně konzultace). Samotný proces zaměstnání je v případě Café Therapy řešen po ose: PSA – DOC – Therapy, kdy PSA realizuje oblast výběru, outplacementu, ukončení klienta v kavárně a následné zaměstnání na volném trhu práce, role DOC spočívá v odborných, terapeutických službách pro cílovou skupinu (individuální a skupinová terapie, skupiny prevence relapsu, chráněné bydlení, samotné zaměstnání v Café Therapy je v gesci vedení kavárny, vedoucích směn (koučů). Tato forma PZ se v určitých bodech blíží tréninkové podobě zaměstnání. S některými klienty se pracuje na získání / obnovení pracovních návyků, pracovní praxe, klienti jsou postupně zaškolováni do provozu kavárny.

Realizátor

PZ je v této formě zaměřeno na sféru spolupracujících zaměstnavatelů a potenciálních zaměstnavatelů klientů. Vesměs se jedná o společnosti působící na volném trhu práce (zcela výjimečně neziskové organizace), obvykle působících v oborech: **Facility management, zahradnictví, úklidové služby, gastronomie, stavebnictví**. V případě PZ u těchto subjektů obvykle PSA řeší komplexní zajištění doprovodných psychosociálních služeb. Klientům je doporučováno absolvování některé z programů následné péče v Praze, nicméně v řadě případů přebírá PSA tuto roli sama a pracovníci agentury tak na základě kontraktu s klientem realizují program psychosociální podpory individuální formou. Oproti zaměstnání v sociální firmě má PZ u těchto zaměstnavatelů méně tréninkovou podobu, klienti takto zaměstnání musí po období adaptace a zaškolení podávat kontinuální, standardní pracovní výkon. Důvody lze spatřovat především v oblasti financování pracovního místa a nákladů zaměstnavatele, tyto subjekty se pohybují v konkurenčním prostředí, obvykle si nemohou dovolit zátěž nepřipraveného, nestabilního zaměstnance/klienta.

4.3 Cílová skupina podporovaného zaměstnání

Vzhledem k tomu, že PZ se vykonává na volném trhu práce, v běžných pracovních podmínkách s případnou podporou dle individuálních potřeb klienta (vedoucí k dosažení standardního pracovního výkonu), je PZ vhodné pro osoby s prokazatelnou abstinencí od drog, motivované k získání a udržení si řádného zaměstnání a s podporou ze strany zaměstnavatele a PSA řádně vykonávat přidělenou práci (po období adaptace, zaškolování). Na rozdíl od jiných cílových skupin je forma podpory klientů PSA rozdílná. Cílová skupina klientů závislých na návykových látkách obvykle nepotřebuje přímou podporu na pracovišti, případně osobní asistenci. Poskytovaná podpora se nejvíce týká „integrace“, ve smyslu adaptace na pracovní prostředí a požadavky vyplývající ze samotného faktu být zaměstnán, pracovat: dochvilnost, plnění povinností, budování pozitivních vztahů na pracovišti. Další formou podpory je posilování započatých změn v oblasti životního stylu – život bez drog, řešení náležitostí spojených s minulostí (dluhy, vztahy s rodinou a další). Součástí podpory u klientů PSA je i podpora zvyšování kvalifikace, vzdělání.

V rámci služeb PSA se jedná především o klienty Doléčovacích center s absolvovanou léčbou v terapeutické komunitě, dále klienti po ukončení VTOS (v optimálním případě po absolvování specifického terapeutického programu ve vězení, případně pobytu na bezdrogové zóně) s doloženou abstinencí, dále je PZ vhodné i pro klienty vysokoprahých substitučních programů, kteří jsou dlouhodobě testováni a abstinují od primární drogy. Předpokladem u této skupiny je doporučení zdravotnického zařízení, které substituční léčbu poskytuje, nižší dávky substituce (vyšší dávky – možná kontraindikace při vykonávání pravidelné práce), stabilizace životního stylu.

4.4 Kritéria pro poskytnutí / zprostředkování PZ

Na straně klientů

- uzavřený kontrakt s PSA se zakázkou nalezení řádného zaměstnání
- spolehlivost, dochvilnost, motivace, plnění zadaných úkolů během pracovního poradenství
- již probíhající hledání práce, neúspěšné kontaktování zaměstnavatelů (samostatně/s podporou PSA)
- handicapy při vstupu na volný trh práce: nedokončené vzdělání, absence pracovní praxe, záznam v RT, zdravotní překážky: interferonová léčba VHC, duální diagnóza
- soulad mezi pracovní pozicí nabízené zaměstnavatelem a možnostmi, praxí a předpoklady uchazeče o PZ

Na straně zaměstnavatelů

- ochota poskytnout pracovní místo klientovi PSA
- v aktuálním čase zaměstnavatel nabízí pracovní pozici, která je vhodná pro klienty PSA
- uzavření standardní pracovní smlouvy (v počáteční fázi je běžné „testování“ – práce na zkoušku v rámci DPP, v případě shody obou stran (zaměstnavatele/klienta) je prostor k uzavření pracovní smlouvy na HPP, na dobu určitou i neurčitou.
- zaměstnavatel projevuje vůli spolupracovat i dlouhodobě s PSA (nutné při pracovní integraci klienta, předávání informací o průběhu zapracování, při řešení nenadálých potíží námi doporučeného klienta do PZ)

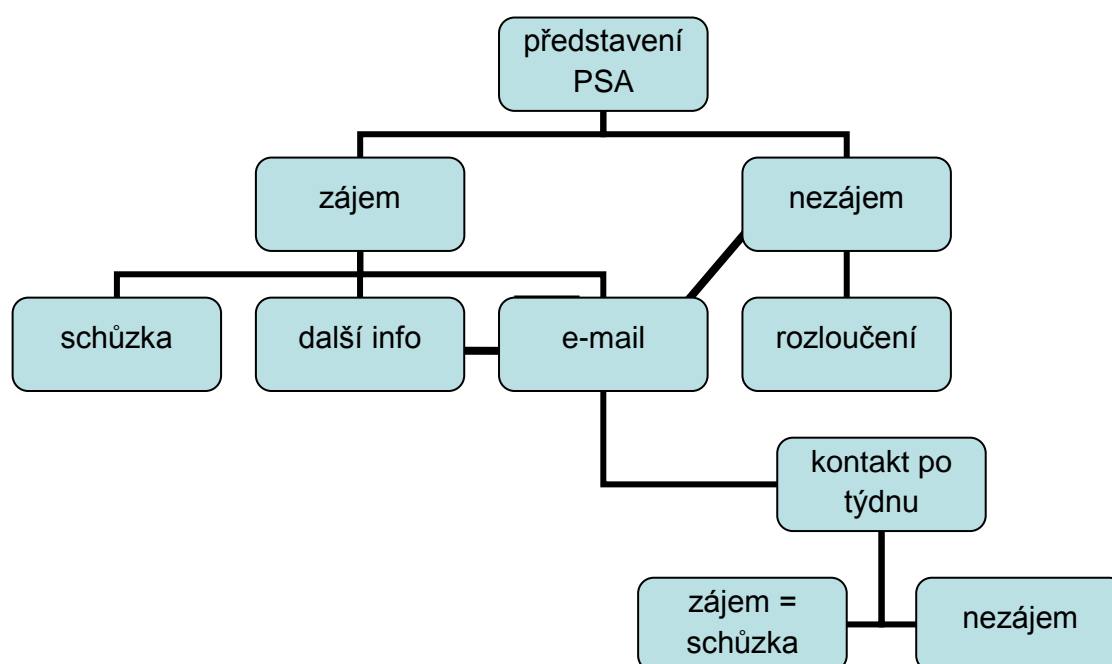

4.5 Průběh PZ

Vzhledem k tomu, že zaměstnavatel nemá obvykle žádnou finanční dotaci na PZ klienta PSA, je dojednávání pracovního uplatnění záležitostí složitou a citlivou, nejen kvůli problematické minulosti klientů (dlouhodobá drogová kariéra, VTOS), ale i v oblasti finanční, případně administrativní zátěže (především u malých firem). Součástí dohody o PZ jsou i následující oblasti:

V rámci osobní schůzky představení PSA – cílem je představení o. s. SANANIM a PSA, navržení možné spolupráce při zaměstnávání klientů. Součástí je propagační materiál PSA, reference jiných zaměstnavatelů.

Stručné schéma telefonní akvizice při kontaktování potenciálních zaměstnavatelů klientů

5. DOHODY A GARANCE

Dohody a garance jsou důležitou součástí kontraktu se zaměstnavatelem poskytujícím PZ klientům PSA.

5.1 Proč garance a dohody

Z pohledu zaměstnavatele může být rizikové zaměstnat uchazeče s drogovou minulostí.

Dohody a garance přispívají k hladkému průběhu nástupu klienta do zaměstnání a během prvních měsíců trvání pracovního poměru. Cílem tripartitní dohody – zaměstnavatel / klient / PSA – je nastavení pravidel komunikace a řešení případných obtíží. Další složkou dohody je pravidelný kontakt pracovníka PSA se zaměstnavatelem.

5.2 Důvody ke garancím

Účelem poskytování garancí je zmírnění obav zaměstnavatele z případného relapsu, či jiného rizikového chování námi doporučeného pracovníka.

5.3 Typy garancí a dohod

Dohody týkající se pozic, pracovních smluv, náplně práce, úvazků, domlouvá se další kontakt PSA s oběma stranami (četnost, pravidelnost), předávání informací.

5.4 Co se v nich garantuje a jakým způsobem

Potvrzujeme vhodnost uchazeče pro pracovní pozici, dále abstinenci/dokončenou řádnou léčbu, aktivní účast v některém terapeutickém programu (např. doléčovacím), kontakt uchazeče s PSA a prověření jeho motivace, včasné docházky, plnění zadaných úkolů, celkovou spolupráci. Součástí dohody může být i pravidelné informování o průběhu resocializace klienta, testování na drogy v moči apod.

V případě absence klienta na pracovišti funguje PSA jako prostředník a situaci se snaží řešit – s cílem stabilizace vztahu a udržení pracovního místa. Důvody absence mohou být různé, v případě relapsu PSA intenzivně spolupracuje se zařízením, do kterého klient dochází, po vzájemné domluvě s garantem a klientem informuje zaměstnavatele. Je-li relaps jednorázový a řešen, klient stabilizován, schopen pracovat, je cílem zaměstnání udržet, zaměstnavatele informovat, uklidnit.

Informace o případném relapsu musí být vždy pečlivě zvážena, je nutné respektovat podmínky kontraktu.

V případě podporovaného zaměstnání u spolupracující firmy je s klientem uzavřen písemný kontrakt, ve kterém souhlasí s formou a rozsahem poskytování informací zaměstnavateli!

Představení uchazeče – pracovník PSA doprovodí klienta k pohovoru s potencionálním zaměstnavatelem. Jeho role spočívá ve vzájemném představení, případně jako instance ujasnění vzniklých nejasností.

Pracovník není středem jednání, je v pozadí, klient PSA je připraven, jedná sám za sebe.

Jednání se za PSA účastní vedoucí nebo pracovní poradce.

6. MONITORING

Význam

Během zkušební doby (možno i déle) sleduje PSA klientovu adaptaci na novou práci. Cílem je rychlé zapracování a udržení si zaměstnání. Se zaměstnavatelem pak konzultuje počáteční nejistota a spokojenost s novým zaměstnancem.

Průběh

V průběhu monitoringu je PSA v pravidelném kontaktu s oběma stranami. Se zaměstnavatelem může být kontakt telefonický, e-mailem, ale i osobní. Tématem je průběh zaškolování nového pracovníka, jeho adaptace v pracovním kolektivu, spokojenost zaměstnavatele. S klientem jsou diskutována stejná témata, navíc pak např. prevence relapsu, abstinence, doléčování.

Role PSA

Ze strany PSA se jedná o informovanost zaměstnavatele – kontakt klienta s PSA, pokračování v nastoupené cestě, spokojenost s novou prací, případně pomoc s případným řešením obtíží ve vztahu obou stran apod.

Pro PSA je důležité udržování komunikace se zaměstnavatelem i v případě, že u něj momentálně žádný klient nepracuje. Je třeba udržet možnost PZ pro další možné uchazeče.

Pracovníci PSA jsou schopni poradit, když se např. vyskytnou drogy na pracovišti, informovat o možnostech zaměstnávání sociálně vyloučených osob apod.

Pro udržení kontaktu a dobrého vztahu nabízíme medializaci na našich webových stránkách, poděkování a uveřejnění spolupráce ve Výroční zprávě organizace, v tiskových zprávách apod.

Práce s klientem zaměstnaným u spolupracujícího zaměstnavatele

V případě uzavřené dohody se zaměstnavatelem (viz výše) je s klientem sepsán individuální kontrakt zaměřený na pravidelné konzultace týkající se:

- nástupu do zaměstnání, **orientace na rychlou adaptaci a pracovní integraci** (trénink zvládání stresových situací, udržení pracovního výkonu, docházky, adaptace na prostředí, komunikace s kolegy, průběh zaškolování)

- průběhu testovacího období – klient hodnotí, zda se mu v práci daří, reflektuje denní situace z pracoviště, vývoj od nástupu do zaměstnání, **orientace na udržení zaměstnání**
- standardního období (po uzavření smlouvy na HPP, po uplynutí testovací, zkušební doby) – konzultace „běžných“ pracovních problémů, **orientace na zvyšování profesních kompetencí a dovedností, osobnostní rozvoj**

Konzultace jsou obvykle v počáteční fázi 1 x týdně, poté je kontakt méně intenzivní, ve fázi standardního zaměstnání jsou konzultace obvykle 1 x měsíčně.

7. ZAMĚSTNAVATELÉ KLIENTŮ V PZ 2010 – 2012

Za období trvání projektu poskytlo pracovní místo 52 klientům v rámci PZ celkem 9 zaměstnavatelů. Největší zastoupení má sociální firma Café Therapy (26 osob), dále Zahradnické centrum Chládek (6 osob). Ostatní zaměstnavatelé poskytli pracovní uplatnění obvykle 1 – 2 klientům (např. firma CDV služby, s.r.o, a další). Speciální charakter má PZ v rámci mateřské organizace, která poskytuje pracovní uplatnění především matkám s dětmi do 3 věku po absolvované léčbě závislosti, případně dalším osobám s více handicapem na trhu práce (především zdravotními). Jedná se menší pracovní úvazky (0.25 – 0.5) – úklidové, zahradnické práce, práce v keramické dílně. Charakterem se tyto zaměstnání blíží tréninkovému. V období realizace projektu bylo takto umístěno 8 osob. Někteří klienti využili tuto formu podpory opakovaně u jiného zaměstnavatele. Celkem se jedná o 65 poskytnutých pracovních míst / 52 osobám.

Z hlediska pracovních smluv se jedná o standardní kontrakty – HPP, ale také DPP, DPČ. Někteří zaměstnavatelé mohou poskytnout pracovní smlouvu na omezenou dobu, např. po dobu realizace větší zakázky (úklidové firmy, stavebnictví). I toto je výhodné pro klienty PSA – obvykle se jedná o zaměstnavatele spolupracující delší dobu s PSA, ochotných poskytovat zpětnou vazbu klientovi i agentuře. Café Therapy nabízí standardní pracovní smlouvy na dobu určitou v trvání 6 měsíců. V některých případech lze smlouvu prodloužit na 1 rok. Zahradnické centrum Chládek, které zaměstnává osoby znevýhodněné na trhu práce již mnoho let má zavedený systém přijímání nových zaměstnanců formou testování motivace, dochvilnosti, monitoringu pracovního výkonu – klient zpočátku pracuje na DPP, případně DPČ, posléze (obvykle po 2 - 4 týdnech) je fungování zaměstnance / klienta hodnoceno a v případě zájmu obou stran je možnost uzavřít standardní pracovní smlouvu na HPP.

8. PODPOROVANÉ ZAMĚSTNÁNÍ V SOCIÁLNÍ FIRMĚ CAFÉ THERAPY

SANANIM o. s. realizuje v Café Therapy program PZ již od roku 2005. Program má tranzitní charakter, klienti mají pracovní smlouvy na dobu určitou, cílem je pracovní a sociální reintegrace, příprava a vstup na volný trh práce.

8.1 Spolupráce PSA s Café Therapy

Cílem je poskytnout podporované zaměstnání klientům PSA, kteří jsou znevýhodněni při vstupu na volný trh práce. Nejčastějšími handicapami jsou

- malá nebo žádná pracovní praxe
- záznam v RT
- nedokončené střední vzdělání
- nedostatečná stabilizace (psychická, sociální – klient nemá žádné prokazatelné handicap, přesto není připraven pro vstup na volný trh práce a potřebuje podpůrné prostředí)

Zaměstnání v Café Therapy je komplexní program, podmínkou zaměstnání je absolvování doléčovacího programu, v optimálním případě na DOC SANANIM.

8.2 Co nabízí podporované zaměstnávání v Café Therapy

- stabilní legální zaměstnání / pracovní poměr
- zaměstnání v bezpečném = bezdrogovém prostředí
- individuální a skupinovou práci zaměřenou
 - na průběžné reflexe (supervize) pracovního výkonu klienta poskytované vedoucím kavárny a pracovním poradcem, tj. poskytování zpětné vazby směřující k usnadnění orientace klienta v novém prostředí, k úpravě jeho pracovních postojů, zvýšení pracovních výkonů a postupnému utváření reálných pracovních cílů do budoucna
 - osobnostní rozvoj, zlepšování a rozšiřování spektra pracovních dovedností, práce na sociálních a týmových dovednostech, další interní i externí vzdělávání (interní = týkající se činností potřebných v Café Therapy, externí = např., škola, rekvalifikační kurzy)

- celkové hodnocení práce klientů po třech měsících fungování v programu
- v poslední třetině programu intenzivní spolupráci s pracovním poradcem
- plánování postupu a příprava na přestup do zaměstnání na volném trhu práce, tj. intenzivní a kvalitní vyhledávání budoucí pozice/profese a nácvik průběhu přijímacího procesu
- intenzivní práci na plynulém přechodu z tranzitního zaměstnání do zaměstnání na volném trhu práce

8.3 Časová osa – 6/12 měsíců

1. Fáze – nástup do programu

aktéři: klient, zaměstnavatel, pracovní poradce

klíčové body: výběr klienta, pracovní pohovor, uzavření smlouvy, seznámení klienta s programem

2. Fáze - zapracování (1. – 2. měsíc)

aktéři: klient, nadřízený (vedoucí CT), pracovní poradce

klíčové body: stanovení cílů na tuto fázi a jejich následná revize při jejím ukončení; zvládnutí potřebných dovedností, plnění pracovních povinností,

sociální stabilizace; reflexe procesu zapracování; kontrakt ohledně plánovaných kroků, které budou uskutečněny do konce pracovního programu

3. Fáze – růst (3. – 8. měsíc)

aktéři: klient, nadřízený (vedoucí CT), pracovní poradce

klíčové body: stanovení cílů na tuto fázi a jejich následná revize při jejím ukončení; rozvoj získaných dovedností, adaptace, zlepšování pracovních výkonů, fungování v týmu

4. Fáze – příprava na vstup na volný trh práce (9. – 10. měsíc)

aktéři: klient, nadřízený (vedoucí CT), pracovní poradce

klíčové body: stanovení cílů na tuto fázi a jejich následná revize při ukončení fáze; intenzivní spolupráce s pracovním poradcem (2x měsíčně konzultace); orientace na přechod do nového zaměstnání, hledání reálných pracovních cílů; rozhodnutí o dalším směřování

5. Fáze – hledání zaměstnání (11. – 12. měsíc)

aktéři: klient, nadřízený (vedoucí CT), pracovní poradce

klíčové body: vyhledávání pracovní pozice na základě přípravy v předcházející fázi, sestavení strukturovaného CV, oslovování zaměstnavatelů, nácvik přijímacího pohovoru

cíl: plynulý přechod do zaměstnání na volném trhu práce

6. Fáze – následná péče

aktéři: klient, pracovní poradce

klíčové body: individuální podpora při zapracování v novém zaměstnání

9. PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE

9.1 Milan (30)

Milanovi je 30 let, je Rom, vyrůstal v dětských domovech, poté ve výchovných ústavech, v dospělosti několikrát souzen za trestné činy krádeže, držení drog. Drogová kariéra asi 12 let, před nástupem do podporovaného zaměstnání abstinovat více jak 12 měsíců, absolvoval léčbu v Terapeutické komunitě (jako jeden z málo Romů dokázal tuto léčbu řádně dokončit). Pouze základní vzdělání, téměř bez pracovní praxe (v životě pracoval jen několik měsíců), bez kvalifikace, pracovních návyků. S Milanem jsme pracovali více jak 1 měsíc po ukončení léčby a nástupu na chráněné bydlení DOC SANANIM, kdy se obrátil na Pracovní a sociální agenturu SANANIM s prosbou o pomoc při nalezení zaměstnání. Vzhledem k okolnostem (nebylo možno napsat strukturované CV, klient nezvládal základní komunikaci s potenciálními zaměstnavateli) a po dohodě s managerem Café Therapy byla Milanovi navržena možnost nastoupit na pozici pomocníka v kuchyni. Milan řešil v této době také několik exekucí, volnočasové aktivity, hledání smysluplného zaměření v životě po léčbě závislosti. Snil o tom jednou pracovat s romskými dětmi, v komunitě si již tuto roli jako dobrovolník vyzkoušel a měl pocit, že mu to jde, bavilo ho to, jednalo se převážně o romské děti z dětských domovů.

Vzhledem k jeho touhám, reálným možnostem bylo klientovi navrženo přihlásit se k dálkovému studiu SOŠ – sociální činnost v prostředí etnických minorit, Evangelická akademie Praha, Vyšší odborná škola sociální práce. Klient přihlášku podal, vše potřebné si zařídil.

Po počátečních adaptačních potížích v Therapy – problémy s autoritami, vztahové problémy s kolegy, nevykonnost, se klient posléze jevil stabilizovaně, zadané úkoly si vcelku řádně plnil, do práce chodil včas, doléčovací program absolvoval a abstinuje.

V rámci podporovaného zaměstnání klient absolvoval

- Doléčovací program v plném rozsahu.
- Chráněné bydlení po dobu zaměstnání v kavárně.
- Rekvalifikační kurz – pomocný kuchař.
- Koučing na pracovišti – vedení profesionálem
- Zprostředkování specializovaných lékařských vyšetření: hepatolog, zubař.
- Sociální a právní poradenství – komunikace s úřady, soudy, věřiteli, exekutory, splátkové kalendáře.
- Pomoc a příprava na studium na SOŠ.
- Zprostředkování kontaktu na organizace pracující s romskými dětmi.

V Milanově případě se ukázalo, že zaměstnání v Therapy a doprovodné psychosociální služby (nedílná součást) mají velmi důležitou roli v udržení a rozvíjení započatých změn v klientově životě. Pozitivní změny v oblasti sociálně - právní (splátkové kalendáře, bydlení), v oblasti abstinence od drog (Milan prokazatelně abstinuje ode všech nelegálních návykových látek), pak především to, že klient dokázal zdotat na cestě za svým vytouženým povoláním (možná cítí posláním) první metu, a tou je přihláška na SOŠ – pracovník v oblasti etnických minorit.

Role sociální firmy Café Therapy je neméně důležitá. V počáteční fázi nesmírná trpělivost vedení a personálu, zprostředkování pracovních návyků, kurzu na pomocného kuchaře, denního kontaktu s realitou a společenským prostředím se všemi jeho zákonitostmi je zcela jistě nedocenitelnou službou.

9.2 Tomáš (27)

Bývalý klient PSA z roku 2009, přišel přímo z VTOS, kde byl za majetkovou trestnou činnost. Tomáš užíval injekčně pervitin cca 6 s přestávkami let. Nikdy se neléčil, docházel do KC SANANIM, kde dostal ve 2009 kontakt na PSA. Uskutečnila se pouze jedna konzultace, pak už se neukázal. Po dvou letech vyhledal agenturu opakovaně bezprostředně po výstupu z VTOS. Odsouzen byl Tomáš dvakrát (2006 až 2007 a 2010 až 2012), pokaždé za krádeže automobilů. VTOS absolvoval na standardním oddělení.

Nebyl pracovně zařazen, po propuštění se zaregistroval na ÚP, kde spadl do kategorie dlouhodobě nezaměstnaných.

Tomáš se nachází v obtížné sociální situaci, nemá kde bydlet, v Praze zná jen uživatele drog. Pochází z Trutnova, kde žijí rodiče, se kterými se prakticky nestýká.

Dluží za soudní výlohy, pojistné u VZP a má i nějaké exekuce, které zatím nechce řešit.

Dokončil pouze ZŠ. Čtyři roky studoval sportovní gymnázium, 13 let hrál závodně tenis. Ovládá aktivně AJ a základy užívání PC.

Tomáš má vcelku pestrou pracovní praxi. Byl zaměstnán jako pizzař, expedient, pomocný kuchař, montoval vzduchotechniku, doplňoval zboží a obsluhoval lisovací stroje – vyráběl náhradní díly do automobilů.

Stav na počátku intervence

Tomáš působil stabilizovaně, dva roky ve vězení abstinovat. Vzhledem k tomu, že neměl v Praze žádné zázemí, projevil zájem o zprostředkování bydlení a dalších benefitů. Další zakázkou bylo hledání zaměstnání, ideálně brigády, v oblasti manuálních prací.

Průběh

Kontakt trval tři měsíce. Na počátku jsme Tomášovi poskytli projektové benefity – ubytování, stravenky a jízdenku na MHD.

Hlavní zakázkou bylo hledání zaměstnání, raději brigády, v oblasti manuálních prací. Tomáš měl poměrně dobrou pracovní praxi, na volném trhu ho limitovalo nedokončené vzdělání a záznamy v RT.

Tomáš je fyzicky zdatný, dovedl by si představit i náročnější práci – přes léto ideálně venku. Oslovili jsme spolupracujícího zaměstnavatele – Zahradnické centrum Chládek, že bychom měli vhodného klienta pro údržbu zeleně, veřejných prostranství a další zahradnické práce. Tomáš byl přijat na zkoušku a zařazen do pětičlenné pracovní skupiny.

Po třech měsících se klient velmi osvědčil, líbí se mu náplň práce i pracovní kolektiv. Vedoucí pracovní skupiny ho také velmi chválí a byl by rád, kdyby Tomáš zůstal na stálý pracovní poměr.

Závěr a zhodnocení

Zakázky byly splněny. Klient získal v Praze zázemí díky projektovým benefitům, dále si platí ubytovnu ze svých zdrojů. Podařilo se najít zaměstnání u spolupracujícího zaměstnavatele,

kteřé klientovi vyhovuje a dařĩ se mu. Do budoucna by bylo vhodné motivovat klienta k řešení dluhů.

Klíčové faktory

- Projektové benefity – ubytování, stravenky, jízdné na MHD – pomohly klientovi bez zázemí v Praze
- Zaměstnání u spolupracujícího zaměstnavatele – Zahradnické centrum Chládek

9.3 Alice (30)

Třicetiletá Alice s námi znovu navázala opětovný kontakt, když se po třech letech vrátila z výkonu trestu odnětí svobody (VTOS). Přišla rozhodnutá ukázat nám, že je to tentokrát doopravdy, že opravdu začne nový život. Byla pokorná, přesvědčivá. Po neúspěšné několikaměsíční fázi hledání zaměstnání na volném trhu práce se záznamem v RT a řešením souvisejících sociálních záležitostí, jsme klientce doporučili absolvování doléčovacího programu v mateřské organizaci a možnost zaměstnání na 6 měsíců v sociální firmě Café Therapy na pozici obsluha v kavárně a restauraci. Toto zaměstnání na přechodnou dobu má funkci tzv. startovacího zaměstnání – získání praxe a pracovních návyků, klienti v běžném prostředí zde získávají potřebné zkušenosti a praxi. Klientka po dobu zaměstnání v Therapy absolvovala celý program Doléčovacího centra SANANIM, v rámci zaměstnání ji byl umožněno absolvovat rekvalifikační kurz servírky, dále absolvovala též kurz angličtiny se zaměřením na gastronomii. Před ukončením zaměstnání v Therapy jsme s klientkou pracovali formou metody outplacementu s cílem nalezení práce v gastronomii na volném trhu. Klientka v současné době pracuje v oboru, funguje, i nadále abstínuje.

Tato kazuistika je ukázkou komplexního přístupu, který zahrnuje nejen nalezení práce (PSA), konkrétní zaměstnání s podporou (Café Therapy), ale i terapeutický program (doléčování) jako nedílnou součást stabilizace klientky po VTOS (léčbě) a jejího osobnostního rozvoje.

9.4 Zaměstnavatel

Jako příklad dobré praxe se spolupracujícím zaměstnavatelem můžeme uvést případ zaměstnavatele, který zaměstnal dva klienty doporučené PSA, z nichž jeden po několika měsících v zaměstnání zrelapsoval a nastoupil na substituční léčbu.

Klient / zaměstnanec svého zaměstnavatele sám o situaci informoval a po určitém čase na substituci se rozhodl ukončit i tuto léčbu a být zcela „čistý“. Zaměstnavatel o plánech klienta věděl a dohodli se, že na dobu, kterou bude na detoxifikaci vezme dovolenou a bude „jako na dovolené“. Zaměstnavatel slíbil, že co se stalo, zůstane pouze mezi nimi a po návratu z detoxifikace bude klient opět pracovat na stejné pozici a vše bude jako dřív.

PSA byla po celou dobu součástí řešení situace, spojila se se zaměstnavatelem, aby ho informovala o tom, že komunikujeme jak s léčebným zařízením, tak s klientem, a že je v případě potřeby připravena zapojit se do řešení nastalé situace. Zaměstnavatel projevil zájem o to, zkonzultovat jak dále postupovat s klientem PSA jako svým zaměstnancem. Jak klienta co nejvíc podpořit, aby zvládl opět abstinovat. Co on jako jeho zaměstnavatel může udělat, aby vše dopadlo pro klienta dobře. Navíc s ním byl jako se zaměstnancem velice spokojen a nerad by o něj přišel.

Informovali jsme zaměstnavatele, že klient bude po detoxifikaci docházet opět do Doléčovacího centra v rámci naší organizace. Zaměstnavatel projevil zájem přijít na to, co práci je pro klienta ohrožením, co nezvládá, a co ho nakonec vedlo k návratu ke drogám. I přes to, že má s klientem otevřený vztah, ví, že klient je sám na sebe náročný a nebude se mu chtít před svým šéfem přiznat k tomu, co nezvládá a na co nemá. Dohodli jsme se proto, že se na tato témata zaměříme při terapii v rámci doléčování a pokusíme se, aby klient tyto informace zaměstnavateli dokázal sdělit.

V tomto případě byla důležitá

- otevřenost, která panovala mezi klientem / zaměstnancem a zaměstnavatelem, že svého šéfa informoval o relapsu,
- dále postoj, který k celé situaci zaměstnavatel zaujal, komunikace PSA se zaměstnavatelem
- ne zcela běžný zájem zaměstnavatele o to, jak svému zaměstnanci pomoci překonat problém a jak zabráni tomu, aby se znovu opakoval.

10. ZÁVĚR

Podporované zaměstnání je pro cílové skupiny osob sociálně znevýhodněných poměrně novou službou. Řada neziskových organizací v ČR realizuje programy PZ v rámci „Agentur podporované zaměstnání“, a to především se zaměřením na osoby fyzickým, mentálním, psychickým onemocněním. V ČR poskytuje kontinuální služby v oblasti PZ pro cílovou skupinu bývalých uživatelů nealkoholových drog pouze PSA o.s. SANANIM. V posledních letech jsme registrovali několik projektů obdobně zaměřených, které byly finančně podpořeny z prostředků Evropského sociálního fondu (ESF), příkladem je projekt RESTART při o. s. PREV CENTRUM v Praze, který realizoval projekt PZ pro klienty v substitučním programu.

PSA s projektem RESTART také spolupracovala. Výhodou tohoto projektu byla možnost finanční dotace pro zaměstnavatele klientů po dobu 6 měsíců.

V rámci stávajícího projektu PSA (2010 – 2012) jsme celkem pracovali se 290 klienty, z nichž přibližně 50% je bez výhrad indikovaných do PZ. Kapacita našich možností v oblasti PZ se takto jeví jako nedostatečná. Jak bylo již řečeno, majorita klientů je směřována na volný trh práce, i když je z nich značná část na tento trh nepřipravena. Důsledkem je fluktuace, opětovné hledání nové práce, případně sociální a psychická nestabilita. Za dobu trvání projektu jsme také zaznamenali postupnou obměnu cílové skupiny – přibývá klientů méně stabilizovaných, obvykle s duální psychiatrickou diagnózou, statisticky nenarůstá počet stabilizovaných klientů (dlouhodobě abstinujících).

Velmi důležitou součástí PZ je práce se zaměstnavateli. PSA od svého vzniku v roce 2005 se zaměřuje na budování sítě spolupracujících zaměstnavatelů ochotných poskytnout pracovní uplatnění klientům.

Ve vztahu k potencionálnímu/transparentnímu zaměstnavateli PZ vycházíme především ze sedmi bodů (*7 keys points in employability ex-users, Ambroz, Veis 2005*).

1. Vytipování, akvizice
2. Vhodné pozice
3. Osobní schůzka (Café Therapy je vhodné místo, možnost ukázat organizaci i zaměstnávání klientů „na živo“), nebo osobní schůzka na pracovišti firmy
4. Rámcové dohody, garance
5. Asistence, představení uchazeče
6. Monitoring
7. Udržování kontaktu

V textu bylo již zmíněno, že značná část zaměstnavatelů poskytuje především manuální, případně nepříliš kvalifikované zaměstnání. Důvodem je pro klienty PSA dosažitelnost, možnost rychlého zaškolení.

Důležitým subjektem při zaměstnávání klientů je sociální firma Café Therapy, která svým většinou tranzitním charakterem zaměstnávání dokáže adekvátně připravit klienty na podmínky volného trhu práce, konkurenci. Klienti, kteří po ukončení zaměstnání v Café Therapy mají zájem o další práci v gastronomii, jsou dle našich zkušeností rychle zaměstnatelní v tomto oboru.

Podporované zaměstnání se tedy ukazuje jako adekvátní, nepostradatelný nástroj při zaměstnávání klientů cílové skupiny a jejich následné re-integraci do běžného života.

